

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mărcurea si Sambet'a, Fôiea una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri externe 16 fl. v. a. pe unu anu sêu 40 doldieori, or 3 galbini mon. sunatôria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari sêu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 64-5.

Brasiovu, 6. Augustu 1863.

Anulu XXVI.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Diet'a Transilvaniei.

Siedinti'a a X. din 11. Augustu 1863. (Urmare.)

Eitel adauge: In fine de ce avemu se ne tememu pentru natiunea nôstra, pentru limbele nôstre sub comunulu regimu austriacu? Pentru desvoltarea nôstra materiala, spirituala si morala? Nu se manifestesa in intinerit'a Austria preste totu loculu unu spiritu liberalu de progresu si de dreptate catra tôte rasele de popóre? — (Fietu gur'a de auru, ca de spiritulu nadasitoriu si suprematicu despretiutoriu si siretu ni acru sufletulu! — Red.) Interesele comune ale intregi monarhie trebuie se se consultedie si decida impreuna de tôte popórele Austriei, acésta o cere sustarea monarchiei. Scopulu statului e dreptulu naturei; dinaintea principiului acestui neresturnabilu trebuie se se plece tôte drepturile istorice. Mai multu neci diplom'a din 20. Oct. neci patent'a din Februariu nu ceru; ce e mai multu, se ni se asiguredie administratiunea autonoma, ordinea autonoma a administrarei drepturilor nôstre si nedependinti'a besericeloru si negotialoru nôstre scolastice, — propositiunile impartasite dietei ne dau dovada, cumuca ni se lasa deschisu inca unu mare campu pentru propri'a nôstra activitate.

„Déca e, cá se castigamu constitutiunei nôstre o basa îndelungu duratôria, atunci ea trebuie se corespunda scopului statului, recerintieloru si impregiurariloru naturali, trebuie se corespunda eterneloru legi ale naturei.

Deacea privirea nôstra nu e indreptata indereptu catra 1848, ci inainte catra progresu si unu viitoriu mai bunu. Nu voimu a alega dupa manier'a advocatilor, ca ôre diplom'a consuna cu proscrierile bulei auree si a lui Verböczí, — ca-ce altufeliu nu esimu din paradisu afara; regulatorulu nostru se ne fia cuveninti'a cu scopulu si dreptulu naturei.

Asia eu me invoiescu din tôte partile cu proiectulu de adresa.

Budaker, deputatulu Bistritiei, dupa ce 'si arata multumirea cu cuprinsulu adresei, trage luarea aminte a casei asupra acelei parti de adresa, unde se vorbesce despre lipsele materiale ale tieriei si citandu § 34 din adresa, unde se vorbesce despre delaturarea releloru apasatóre, se afla silitu a pune intrebarile:

„Care sunt acelea rele apasatóre, a caroru delaturare se se faca posibila prin intemeierea unei ordine solide in constitutiunea tieriei?

Dati'mi vóia aici a numi unele din acelea: In tier'a nôstra susta darea capului, o dare, care mai aspru apasa chiaru asupra impregiurariloru vietiei, unde, durere! ca lips'a si puçinatatea trebuintieloru sunt óspetii de tôte dilele. Domniloru, imi veti dá vóia, cá se trecu preste ori-ce intemeiere, ce ar arata necesitatea desfientiarei acestei dari, si numai se insemnezu, ca darea acésta suptu impregiurari s'a suitu la 10 fl. m. a. si e nedrépta.“ Mai enumera apoi si alte rele apasatória, ad. lips'a drumuriloru de feru, care se ne inlesnésca comunicatiunea cu comerciulu european, lips'a de creditu bine ordinatu, si de inlesnirea de a se

imprumuta capitale pe bunurile imobile pe lenga usure moderate (banca ipotecaria). Lips'a mediulóceloru esterióre spre a da viétia negotiului si industriei, din care cauza activitatea cade in languedime. Cu elu doresce totuodata si poporimea, cá relele ce domina in direptiunea acésta se se delaturese, pentruca, Domnii mei, dice mai incolo, negotiulu si statulu industriasiloru vrea bucuros se platésca dari, numai se i punemu in stare, cá se si póta agonisi.

Unu altu reu, care lu simtiesce aduncu o parte a poporimei este factica dasduire a proprietatii loru de pamentu. Dasduirea pamentului, dupa cumu se scie, se basésa pe mediulocirea venitului curatu, la care earasi concurgu mai multi factori.

Se vede inse, ca mediulocirea venitului curatu pe mosia in unele comune singurite, ba in parti intregi ale tieriei s'a esecutatu cu o astufeliu de volnicia, cá se nu dicu fara consciintia, in catu locuitorii respectiveloru comune si parti de tíera se afla prin acést'a fórte asupriti.

Déca vomu apretiui cu dreptate starea acésta factica, ea ne va dá singura cheiea spre a ne esplicá aparitiunea acea intristatôria, ca in unele, cá se nu dicu, in multe comune ale tieriei nôstre, militi'a esecutôria de contributiune se afla silita mai anu din anu a'si implini acést'a datorintia. Si totusi locuitorii acestoru comune nu su ómení de aceia, cari se caute din principiu demustratiuni opositionale cu denegarea de contributiune.

Domniloru! Noi stamu aici lenga unu reu fórte apasatoriu, care cere imperativa vindecare prin mediulocire conscientiósá a venitului curatu, déca nu e, ca o multime de familii, ba comune intregi se se topésca materialuminte sêu se se prepadésca cu totulu.

Si timpulu servitiului militariu e pré lungu si apasa tare pe poporime, elu se simtiesce cu atatu mai cu greu, cu catu ca tíer'a afara de aceea e suptire impopulata si nu se póte lipsi de ei pre timpu mai lungu decatu e de lipsa, ci reclama poterile cele mai vertóse pentru lucrulu campului, pentru profesiuni si industria.

Domnii mei! Candu ecsaminamu astufeliu de rele, astufeliu de rele apasatórie, nu potemu se nu dorimu, cá acele si in adresa se se insire specialminte.“ — In urma'si reserva dreptulu de a face o propunere in caus'a mediulocirei venitului curatu de dare si e altufeliu pentru adresa.

Branu de Lemény. Inalta dieta! Cu ocasiunea cetirei inaltului rescriptu regescu de dato 15. Juniu 1863, Nr. 3177, cu care s'a induratu Mai. S'a c. r. apostolica intru antai'a óra a salutá representantii Marelui Principatu alu Transilvaniei, s'au implutu animile nôstre ale toturoru de o nespusa bucuria Viediundu si audiendu, cu cata cordiala amóre vorbesce Mai. S'a c. r. apost. catra credintiosii sei, catra representantii Marelui Principatu alu Transilvaniei; vediundu si audiendu cu cata parintésca sinceritate descopere Mai. S'a c. r. apost. caus'a unoru mesuri, prin care Mai. S'a vediú necesitatea pe unu siru de ani a concentrá puterea administrativa in inaltele sale mani si acést'a in interesele ordinei legale a comunei nôstre patrie. Viediundu si audiendu din acelu inaltu rescriptu r. in fine, cu cata resolutiune cu cata taria póftesce Mai. S'a c. r. apost. si doresce regularea, consolidarea correlatiuniloru interne, spre multiamirea a toturoru popóreloru, ascurandu autonomi'a si independinti'a Mar. Principe alu Tran-

silvaniei, precum si pusetiunea Transilvaniei facia cu Marele Imperiu austriacu, pe bas'a diplomei din 20. Oct. 1860 si a patentei din 26. Febr. 1861. Inaltulu rescriptu regescu in totu cuprinsulu seu implu dicu animile nostre ale reprezentatorilor tieriei de o nespusa bucuria, care si facu resunetulu seu intr'acolo, catu se otari cu unanimitate unu respunsu in forma de adresa catra Mai. S'a c. r. apostolica. Eu credu, cumuca acesta adresa tocmai asia de sincera, tocmai asia de chiara trebue se fia, precum este insusi continenti'a in. rescriptu r., manifestandu adeca cu fiiésca si omagiala incredere luminatu si chiaru credinti'a politica a acestei diete a Transilvaniei. Purcediendu eu dintru acesta convingere a mea politica partinescu cu tota resolutiunea principiale, pe care se afla basatu proieptulu de adresa, din partea comisiunei denumite spre acestu scopu, adeca diplom'a leopoldina din 4. Dec. 1691, sanctiunea pragmatica, inaltele documinte despre abdicarea de tronu a Mai. Sale imperatorului Ferdinandu si renunciarea Inalt. Sale c. r. Serenisimului Domnu Franciscu Carolu de dato 2. Dec. 1848;

Diplom'a de dato 20. Oct. si patent'a de dato 26. Febr. 1861, care va se dica, diet'a acést'a a Mar. Principatu Transilvaniei se va sili din tote puterile conformu parintiesciloru intentiuni ale Mai. Sale c. r. apostolice pe bas'a acestoru legi fundamentale a ordiná, a statori corelatiunile interne ale Transilvaniei si pusetiunea acestei'a facia cu unitatea Monarchiei austriace. Inalta dieta! Eu partinescu aceste principia cu atatu mai vertosu, ca diplom'a leopoldina precum se vede chiaru insusi din contestulu in. rescriptu r., numai de aceia nu s'a potutu intari acumu dupa datin'a vechia de catra Mai. S'a c. r. apost., caci aceasta diploma leopoldina — parte mare prin impregiurarile tempului si principiulu ce siau facutu locu si au ajunsu la valóre in tote staturile civilisate ale Europei, adeca principiulu egalei indreptatiri a toturoru popóreloru, nationalitatiloru si individiloru, — a devenitu imposibila, care va se dica acesta diploma cá unu contractu bilaterale, cá unu documentu si cá o lege fundamentala, prin care char'a nostra patria comuna in impregiurarile cele mai crancene, in impregiurarile cele mai triste a devenitu si s'a scapatu de jugulu turciloru, aflandusi asilulu seu sub puterniculu scepru alu Austriei. Diplom'a leopoldina dicu, cá unu atare instrumentu in aceea parte, incatu nu au venitu prin impregiurarile tempului imposibile, sta si astadi in tota puterea si valórea s'a, ear' despre alta parte, cea mai perfecta credintia politica a mea este, ca patri'a nostra comuna, Mar. Princ. Transilvani'a, dupa pusetiunea s'a, dupa puterile sale fisice, morale si materiale numai si numai pe bas'a diplomei din 20. Oct. 1860 si a patentei din 26. Febr. 1861 in o mare si tare Austria sub sceprulu gloriosu alu Domnitórei dinastie habsburgico-lotharingice 'si va puté aflá si-si va aflá in adeveru pentru tote veacurile ecsistinti'a s'a fericita, libera si continua propasire catra prosperitate, numai intr'o mare si tare Austria voru puté elementele diferiteloru nationalitati si confesiuni ale Transilvaniei a'si aflá garanti'a egalei indreptatiri pentru tote tempurile. Este dicu o necesitate imperativa, catu se póte mai curandu a se realisá aceste legi fundamentale, diplom'a din 20. Oct. 1860 si patent'a din 26. Febr. 1861, pentruca, inalta dieta! poporulu transilvanu si pana acumu si de presinte simte urmarile grele ale intardiarei realisari a acestoru legi fundamentale, de óre ce dupa cumu si pré-stimatulu antevorbitoriu a adusu inainte, poporulu transilvanu inca si pana astadi platesce darea capului, pe candu acést'a in alte provincii de multu au incetatu cu totulu. —

Din aceste motive eu inca me alaturediu cu totulu pe lenga principiale, pe care se afla basatu proieptulu de adresa, ce seafia acumu la desbatere. In privinti'a speciala a continetiei acestui proieptu imi retienu dreptulu a'mi dá parerea, candu va fi desbaterea speciala a proieptulu a ordinea dilei.

Lassel deput. Sebesiului se dechiara, ca cu tote, ca se invoiesce cu proieptulu, totu se simte indatoratu a aduce inainte 2 lucruri de natura principiala ad. punctulu despre uniunea Ardealului cu Ungari'a: ca diet'a nu póte primi acesta uniune de legala, elu nulu póte adopta, ci crede din contra, ca de si legile din 1848 preste totu nu se potu privi de valide, dar' punctulu I. atingatoriu de uniune are tote insusirile unui articulu de lege, prin urmare e validu; 2) nu póte primi punctulu, unde se vorbesce de diploma si patenta, care nu recunósce a fi fostu de nevoia, de óre ce noi avemn constitutiunea nostra cea vechia, carea nu o-am potutu perde (verwirken.) Dintr'alte se invoiesce cu principiile desfasurate in proiectu.

Binder. Elu afla in proiectulu de adresa preste totu 3 puncte esentiale: 1) ca se recunósce sanctiunea pragmatica,

2) se sustiene independinti'a Transilvaniei, 3) se susutiene constitutiunea propria transilvana. Apoi vorbesce despre tote mai pe largu, cu deosebire despre legile din 1848, care cá juristu nu le póte priimi, fiindu facute cu precipitare, cu terorisare, cu vatemarea formeloru legale, combatute de pluralitatea locuitoriloru si nesancionate de Mai. S'a. Acelea sunt invehite (veraltet.) Se alatura la proieptu si recomanda priimirea lui. (Cuventulu e urmatu de bravo! dese.)

Schuler de Libloy. Mai antaiu nu póte consimti cu deputatulu Lassel in privinti'a continuitatii de dreptu, desi in principiu e de parerea dñsului; pentru-ca legile din 1848 suntu de acelea, care simburele mortii-lu pórtá 'n sine si de care se póte díce, ca summum jus summa injustitia, (bravo.) „Legile din 1848, Domnii mei! suntu de asiá, incátu ele inse síau repusu (verwirkt) dreptulu. Nu noi, cari inpunâmú legile din 1848, nu noi vomu se rumpemu terenulu continuitatii de dreptu, nu noi vomu se periclitâmu dreptulu. Tote acestea le-au facutu legile din 1848; ele au casiu-natu perderea dreptulu, dupa care Maiestatea Sea Imperatulu si Regele Ungariei, domnesce cu deplina maiestate preste tierile Ungari'a si Transilvani'a; ele au repusu dreptulu, dupa-ce unu palatinu cá substitutu are in mana poterea imperiului; ele au repusu dreptulu, care prin sanctiunea pragmatica unia Transilvani'a si Ungari'a cu staturile austriace „quoad mutuum defensionem“, precum am auditu dela unu Domnu antevorbitoriu (Puscariu) intr'unu singuru imperiu; ele au repusu dreptulu, dupa care populatiunile cele mai mici ale Transilvaniei si Ungariei si pe terenulu autonomiei nationale se poteau bucurá de limb'a sea, de opiniunile si de consciintiele sale de dreptu; ele au repusu dreptulu, dreptulu istoricu, care l'au avutu natiunea sasésca din Transilvani'a de ani.

Déca dara e verb'a de repunerea dreptulu, aceea nu se póte luá numai dupa forma, nu numai dupa punctulu de vedere cumu se dau legi, ci si dupa aceea, ce contienu legile, si aici mi vine in minte unu cuventu de deschidere, premergatoriu adresei, unde unu stimatu membru (Siagun'a) a disu, ca fiinti'a sta mai pre susu de forma. Se nu ne certamu dar pentru forme, ci pentru fiintia, ear' fiinti'a o aflamu in legile fundamentale de statu.“

Déca vremu terenulu celu adeveratu, continuá oratorulu, pe care se ne recastigamu drepturile, apoi se lasamu principiulu lui Lassel despre continuitatea dreptulu, prin care ajungemu numai la negarea celoru 15 ani din urma, ajungemu dupa esemplulu dietei Ungariei din 1861 la acele desbateri sterpe, care ne voru lipsi si mai departe de binefacerile constitutiunei. — Deci priimesce proieptulu de adresa asiá, dupa cumu e.

Apoi crede, ca e datoriu a rectificá parerea aceea a deput. Puscariu, ca natiunea romana a fostu eschisa dela drepturile constitutiunei, de órece romanii nu cá natiune, ci cá individi lipsiti de proprietate, — de care dupa spiritulu tempului de atunci aru fi fostu legate drepturile si sarcinele statulu, — au fostu lipsiti de bunurile constitutiunei. E de acord cu deput. Fogarasiului (Puscariu), cá in paharulu bucuriei se nu tornamu nici o picatura de amaratiune, ci se facemu respundiatoriu pentru acele nedreptati nu pre cest'a séu cel'a, ci numai spiritulu tempului de atunci; caci fiacare tempu are caracterulu seu, care-lu pórtá toti fiii lui. In Romani'a de esemplu nici pana in diu'a de astadi nu e cu multu mai bine. Spiritulu tempului de astadicere consolidarea Austriei intr'unu singuru imperiu: se nu intrebamu de forme, care pentru binele patriei suntu indiferinti (totu atat'a). Si asia in numele spiritulu tempului provóca adunarea a priimi proieptulu si a incheiá desbaterea generala (bravo!).

Schmidt vorbesce despre prestulu legiloru fundamentale de statu. Diplom'a din Octobre are doua perferentie mari: 1) ca ea au adusu la valóre principiulu egalitatii, 2) ca centralisarea, ce o pretinde ea, nu merge mai departe, decatu paná unde e de lipsa, si lasa tieriloru singuratice campu liberu pentru miscare. Contrastulu celu mai mare esista intre diploma cu egalitatea ei pentru tote popórele si intre legile din 1848 cu: „nemzeti egység“-ulu loru. — Esecutarea practica a diplomei din 20. Octobre 1860 e patent'a din 26. Februaru 1861, care nu numai ne lasa constitutiunea nostra propria transilvana, ci ne face partasi si la reprezentanti'a monarchiei in senatulu imperialu.

Dar' cum se are lucrulu cu octroarea? Octroarea, octroarea e bub'a! inse ea erá de neincungiurata trebuintia pentru unitatea si solidaritatea imperiului.

Eppulu borou de Siagun'a (de pe tribuna). Inalta Casa! S'aru poté aflá cineva de acea parere, ca noi neamu apucatu de unu edificiu intocmai cum au fostu lucratorii turnulu Va-

vilonului (ilaritate); caci neci suntemu pe terenul dreptului de continuitate, si caci amu fi perdutu drepturile patriei noastre, care se dice nemtiesce „die Rechtsverwirkung.“ Aru fi intru adeveru lucru tristu, candu astufeliu aru fi lucrarile noastre, precum au fostu ale acelora dela turnulu Vavilonului —

Eu de totu priimescu de ale mele principiele acelea, pe care este basatu proieptulu adresei la cuventulu de tron, pentruca, dupa convingerea mea, nu numai ca nu niamu lasatu de dreptulu de continuitate, ci tocmai stransu ne tie nemu de dreptulu acest'a, carele ne este noua tuturoru de oelu mai mare pretiu.

In proieptulu de adresa lamuritu sta, Domniloru! ca diplom'a Leopoldina este punctulu de manecare pentru lucrarile nostre, caci comisiunea nu au socotitu impregiarile de fačia in proportiune cu impregiarile antemartiale cá o „tabula rasa,“ ci impregiarile de astadi s'au nevoitu ale uni, ale impreună catu se póte cu impregiarile antemartiale; si aceast'a n'au potutu mai bine se face, decatu asia, precum insusi imperatulu neau indigitat'o, va se dica, cu unele schimbări, care inse dreptulu de continuitate neci decum nu l'au nimicitu, ci l'au intineritu si l'au perfectuatu.

Se marturisimu simplu, Domniloru! ca la altu sboru au ajunsu astadi sciintiele de statu; se recunoscemu, Domniloru! ca convingerile nostre de astadi de totu altumintrelea batu in pepturile nostre, de cum au batutu inainte cu 15 séu 16 ani; se marturisimu, Domniloru! ca nu suntemu noi cá lucratorii dela turnulu Vavilonului in disharmonia nationala, neci politica; se multiamimu profesoriloru nostri, cari neau adapatu cu luminile sciintieloru de fačia.

Domniloru! in legatur'a cea mai strinsa suntemu noi cu dreptulu de continuitate. Nu este intre noi nece unu tradatoriu de patria, este numai o deosebire de pareri politice; aceast'a inse candu nu au fostu si candu nu va fi? Eu priimescu proieptulu de adresa si pentru aceea, pentru ca nu vedu acolo „eine Rechtsverwirkng“ perdere de dreptu, pentruca nimenea n'au perdutu, ci fiasce care au castigatu, pentruca déca cineva perde aceea ce au tienutu in urm'a unei poteri fisice „per jus potioris,“ acelu posesoru, Dloru! carele posede per jus fortioris, e unu posesoru plinu de frica, caci aceast'a nece diu'a nu da posesorului odihna si tie neala. —

Nu amu perdutu dreptulu nostru constitutionalu alu patriei, vremu se'i remanemu credintiosi, si vremu cu elu se traimu si cu elu se morimu (Bravo! vivat!)

Nime n'au perdutu, Dloru, nemicu, fiasce care au cascigatu, caci pe vremea feudalismului aru gandí omulu, ca posesorii cei mari, aristocratii, au fostu in imbubirea cea mai mare. Dloru, imbubire si multiamire este aceea, deaca are cineva multa avere? Nu e! Scimu din evangelia, ca vine o veste, care dice: „Gatescete, ca eata aci vei mori!“ (ilaritate) Bogati'a aceea, D-loru! nu au fostu de tie neala, tutudeauna cu frica au fostu.

Eu din punctu de vedere moralu pornescu, si dicu si ve si talmacescu aceea, ca amu auditu din gurile unoru aristocrati mari; si adeca aristocratii cu catu au fostu mai bogata si cu catu au avutu iobagi mai multi, cu atat'a an fostu cu fric'a mai mare si cu atat'a trebuiá se tie na catane mai multe; ca sciá ca iobagii nu le facu loru servitiuri feudale dupa o convingere morala.

Eu insumi d'abiá de 15 ani amu venitu in Ardealu, si me tramite regimulu la posesoriulu cameralu din Buciumu. D-loru! oficiolatu cameralu au adusu pre acei iobagi in cea mai mare confusiune si au tienutu lucrulu acest'a tristu mai multi ani; si acnm se me ducu eu cá popa afara in façi'a locului si se facu rendulu celu bunu pentru prestati'a feudala (ilaritate). Fara catane, fara asistintia m'amu dusu, amu vorbitu cu ómenii, si ei cu mine, si m'amu intielesu cu ei, leamu spusu limpede: Mergeti, faceti slujbele vóstre; si ce e mai multu, au fostu in mediolocu loru o femeie ungróica, Catharina Varga, carea au avutu mai mare putere, decatu totu comitatulu Albei inferióre, si decatu totu oficiolatu cameralu, care, d-loru! inca se bucurá de „jus gladii.“ (ilaritate). Neci comitatulu, neci oficialu cameralu n'au potutu prinde pre muierea aceast'a. . .

Asia dara me rogn, Domniloru! astufeliu de drepturi, si astufeliu de bogatia eu nu sciu se aduca vreo tie neala cuiva. Astadi, D-loru! fiascecare proprietaru, nobilu, nenobilu, are asiá santu si neatinsu posesoriulu seu, asiá de siguru posede, dóra si mai siguru decatu atunci, candu se dicea, ca este dreptulu in deplin'a s'a continuitate. —

Precum mai nainte in satulu feudalismului, asia si astadi eu nu vorbescu neci in partea regimului, fara zur Steuer der Wahrheit — spre marturisirea adeverului, ca din partea popóreloru ardelene fara deosebire de nationalitate si religiane nu se arata neci unu comunismu, ci averea fiacaruia e santa si neatinsa; si atarna starea cea buna a fiacaruia von der Wirtschaft, dela economisare (ilaritate). Déca are cineva 10,000 de fl venitu pe anu si cheltuesce 11,000, si unulu cá acest'a aru dice: ca sian perdutu dreptulu seu, caci diet'a n'au remasu la continuitatea de

dreptu, (ilaritate, bravo!) atunci eu debue se observediu, ca astufeliu de logica nu o potu intielege.

Precum Dlu deputatu dela Sas-Sebesiu Binder au insinuat votulu seu in privinti'a proieptulu de adresa, asiá si eu in tóte me unescu cu Dlu deputatu Binder, pentruca intru adeveru asia este; caci continuitate de drepturi este numai decatu in alipirea nóstra catra Domnitoriu si catra imperatulu nostru legitimu, a dou'a noi inca voimu o Transilvania independenta, a trei'a marturisimu ca tiér'a nóstra sta cu celelalte tieri si provintie de sub sceptrulu Maiestatei S'ale „in nexu indivisibili et inseparabili“ (bravo!).

Si asiá, D-loru! eu din aceasta convingere intru adeveru patriotica stau pe lunga adresa asiá cum ni s'au datu inainte, incredintiandu pre fiasce care, ca altu interesu si altu scopu nu amu, decatu acela alu continuitatii de dreptu, a delaturá perderea de dreptu, si a stabili si a intari o viètia quotidiana cu tie neala; séu mai scurtu se dicu: Precum Ddieu, candu au diditu lumea, inainte de tóte au facutu lumin'a, si precum santii parinti dicu, ca pentru aceea aru fi facutu Ddieu lumin'a mai antaiu, cá se véda fapturile care le va zidi; asia dara dicu si eu, ca trebuie se stabilimu mai antaiu nesce principii in adresa, care se ne fia la tóte trebile nostre cá lumin'a, cá se vedemu ce facemu si cá se fimu siguri, ca noue nu ni se va intemplá aceea ce s'au intemplatu lucratoriloru dela turnulu Vavilonului. (Bravo! lungu.)

Demetriu Mog'a. Inalta casa legislativa! Eu nu amu fostu pregatitu de a vorbi ceva pentru apararea proieptulu de adresa din acea cauza, ca cetindu cuventulu de tron, si adres'a amu aflatu, ca adres'a este numai unu sinceru respunsu la cuventulu de tron, acolo suntu nesce principia asia de bine desfasiurate, incatu acum nu este de debuintia a vorbi ceva la adresa intru aperarea principiiloru principale; acelea suntu insusi prin proieptulu de adresa; dara mai cu seama prin mai multi vorbitori destulu dé deslusite, asia catu nu amu putere, nu me simtiu in stare a mai adauge ceva.

Dupa ce inse unulu dintre antevorbitori; adeca deputatu Fagarasiului a adusu din legile Transilvaniei nesce triste intemplari inainte; cari le simtiescu si aceia, cari se afla afara de murii casei acesteia.

Eu intemparile acestoru legi, care, se póte dice, ca suntu triste; nu le scriu altei cause, fara numai geniului si spiritului tempului de atunci. Neci credu ca au fostu asia de rele legile acelea precum arata urmarile; nu Dloru, uniunea celoru 3 natiuni si legea pentru receptiunea celoru 4 religii, dreptu, ca nu s'au facutu contra natiunei romane, inse urmarile ei au fostu astufeliu, catu monarchulu nostru marele principe alu Transilvaniei, dicundu vorb'a acea nalta, de a se considerá tóte nationalitatile au complenitu catu mai ferbinte dorinti'a natiunei romane; si intru adeveru se póte díce, ca reutatile, care s'au nascutu din legile acelea asupritórie pentru natiunea romana, au debutu odata se aiba fine. Inse eu nu m'amu sculatu aici neci se aparú, neci se hulescu legile veacului trecut, ci dupa-ce amu auditu legile citate prin Dlu deputatu dela Fogarasiu (Puscariu) precumu si reflexiunea Dlui deputatu dela Szászregen (Schuller-Libloy), la acele adeca, ca legile acestea nu au tientatu intru tóte la apasarea romaniloru, eu crediu, ca me simtu indatoratu in caus'a acest'a a da la cunoscinti'a lumii acelea, ce nu se póte negá a fi intemplate in urm'a legiloru acelor'a. Legile acelea au avutu alta tienta, inse istori'a ne au datu nesce documente tare triste despre efectulu, séu despre aceea ce s'au intemplatu in urm'a legiloru acelor'a. Bine scimu Dloru! ca legile uniunii aceloru 3 natiuni au fostu se cuprinda in sene numai nobilii unguri, secui si sasi. Dreptu ca au fostu si romani intre nobilii unguri si asia asertiunea Dlui dep. Schuller, cumuca romanii n'au fostu eschisi din uniune, si prin uniune din sistem'a Transilvanii, macaru ca este adeverata, totusi nu se póte considerá altumintrelea, decatu asia, ca romanii au fostu de totu delaturati tocoma prin legea uniunei a 3 natiuni si receptiunei a 4 religii. Spunetimu mie Dloru! tienutus'au romanii de vre una din cele 4 recepte religii, si spuneti, ca fostau cinev'a aplicatu la deregatoriele cardinale, déca nu s'a tienutu de un'a din cele 4 religii recepte?

Si ast'a au adusu si mai rele urmari, ca romanii, cari au doritu a fi aplicati, trecundu la una din relegiunile recepte, au parasitu din tempu in tempu natiunea romana, si asta au trasu dupa sine urmarea, ca natiunea romana perdiendusii fii sei au perdutu posesiunea, au perdutu nobilimea, ca cei trecuti cu religiane s'au magiarisatu, si acolo va vedé, ca partea cea mai mare dintre nobilii romani au trecut la unguri si s'au facutu unguri. Durere ca s'au intemplatu asia, inse aceast'a este o fapta complenita, care nu se mai póte schimbá (!) Suntemu datori dara Imperatului nostru a dá multiamita, pentru ca dcrece a statori pacea, si uniunea nu intre

3 natiuni si 4 religii, ci uniunea patriei, uniunea tuturor provinciilor. (Bravo!)

Eu dupa cum amu disu nu amu voitu a vorbi la proiectulu Adresei, ci numai la reflexiunea aceea a Dlu deputatu Schuller de Lybloy, inse me simtiu fericitu, ca amu potutu vorbi si in privinti'a aceast'a ceva, si asia dara in fine partinescu si eu principiile proiectului de adresa. —

De Trauschenfels preste totu cá Lassel: ca uniunea Transilvaniei cu Ungari'a esista cá lege, dar' pentruca majoritatea locuitorilor tieriei e incontr'a ei, nu se póte realizá; de aceea se fia rogata Mai. S'a a tramite dietei o propositiune in privinti'a acestei uniuni. Diplom'a si patent'a le priimesce, si recunósce, ca constitutiunea acést'a imperiala va ferici pre popórele austriace.

Puscariu dep. (Fagarasiului). Inalta casa! Eu nu m'asiu fi insinuat spre a cuventá adouaóra astadi, déca asiu fi sciutu, ca stimatulu Domnu deputatu alu Mociului 'mi va crutiá osteneal'a. M'amu vediutu adeca provocatu prin reflexiunile D. deputatu Schuler de Libloy facute la cuventarea mea a'i face deslucire acolo, unde se vede ca nu m'a intielesu bine, adeca domniului se vede a intielesu, ca legile care leamu citatu, leasi fi adusu inainte numai cu scopu de a impotá legislatiunei trecute. Eu leamu adusu inainte numai pentru aceea, cá se aratu, ca catu de neaplicabile si ridicule devinu de multe ori formele abolite ale legiloru si pentruce Mai. S'a nu póte acuma a priori intari diplom'a leopoldina. Earu ce se tiene de aceea observare a D. Schuler, ca legile acelea nu pe natiunea romana, ci numai pe poporu celu fara de pusetiune aru fi apasatu, observesu, ca legile acelea intru adeveru nu numai pre poporulu tieranu, dara si pe natiunea romana, cá aceea o au apasatu, si aceast'a nu a statu numai in spiritulu tempului de atunci preste totu, ci in specie si acum'a si in spiritulu transilvanu localu, pentruca se dice intre alte multe in aprobate: az oláh natio a statusok közé e házaban nem számláltatik etc. Mai incolo D. deputatu Schuler Lybloy, care ex profeso propune istori'a dreptului transilvanu, trebuie se'si aduca mai bine aminte, ce a scriu in „Siebenbürgische Rechtsgeschichte“ adeca, ca si romanii au avutu posesiunile si municipalitatile, Kineziatele — loru cele multe. Apoi chiaru din actulu lui Andreiu alu III. citatu in cuventarea mea d'antaiu se vede, ca congregatiunea nobilium, saxonum, sicularum et olahorum in partibus Transilvaniae apud Albam Juliam pro reformatione status eorundem etc. a avutu unu obiectu de pertractare chiaru regularea unor posesiuni romane din tier'a Fagarasiului. Apoi aceea, ca cum, pentru ce s'iau perduu romanii posesiunile si municipalitatile loru fórte bine lea aratatu Esc. S'a Dlu metropolitu in conferinti'a regnicolara tienuta inainte cu 2 ani in Alb'a Juli'a.

Asia dara resumediu, ca eu amu adusu aceste inainte, pentru cá se aratu, ca unde ne duce cerculu vitiosu alu continuitatii de forme in legislatiune, si ca de aceea, nu de formele legiloru, ci de esenti'a si de aplecaveritatea loru se ne tienemu, apoi ca aice suntemu adunati, cá se tractamu nu a tátu secundum legem, catu de lege.

Bar. de Salmen combate legalitatea uniunei. Aceea s'a proclamatu in Clusiu cu strigarea cea amenintiatóre: „Unio vagy halál! si s'au impusu imperatului Ferdinandu in Eniponte (Innsbruck) cu fortia. Precumu uniunea din 1848 e ilegalá, asiá legea de conchiamare din 1791 e cu nepotintia, pentru-ca taia in dreptulu pluralitatii locuitoriloru. Mai. S'a dar' avù dreptulu de a conchiamá diet'a pe base noue si acomodate tempului; in rescriptu a salutatu diet'a cu parintésca gratia; deci se priimim cu unanimitate proieptulu de adresa, cá armoni'a consimtiemintelorn se nu se strice prin vre-unu tonu neplacutu.

Zimmermann cá membru alu comisiunei pentru compunerea adresei nu afla de lipsa a spune, ca priimesce proieptulu, cu ale carui principie s'au imprietenitu deja mai de multu decatu de dóua decenii. Priimesce proieptulu, pentruca elu proclama egalitatea tuturor natiuniloru si a tuturor confesiuniloru, carea cea din urma si protoparintii nostri o-au scriu in legile loru cá unulu din cele mai scumpe principii, si inca intr'unu tempu, candu airea domniá cea mai orancena intolerantia.

Priimesce proieptulu, pentruca are de basa egal'a indreptare in privinti'a politica si cetatienésca; priimesce adres'a, pentruca ca sustiene independinti'a Transilvaniei si o pune in rondu egal cu celelalte provincie ale monarchiei. „Sciu, díce oratorulu in privinti'a acést'a, ca la a. 1848 s'a decretatu o uniune a tieriei cu Ungari'a, séu dupa cumu dicu actele unguresci de pe atunci mai corectu, o contopire a Tran-

silvaniei cu Ungari'a. Sciu si aceea, ca in siedinti'a din urma a dietei transilvaniei din 1848 substitutulu gubernatorului incepù cuventarea sea cu cuvintele: „Stau la mormentulu unui trecutulu alu tieriei de 300 ani, si salutu pre legiitorii de fácia cá pre cei din urma legiitori autonomi ai Transilvaniei.“ Inse uniunea in fapta s'a spartu. —

Apoi combate provocarea la diplom'a leopoldina dintr'o parte anumita, si cetesce unu pasagiu din art. II din 1791 in privinti'a uniunei: „Neque ex eo, quod Transylvania sub divo Leopoldo I. ad Coronam Regni Hungariae redierit, eadem cum laesione iurium et Constitutionum suarum municipalium ad statum pristinum, qui sub Vajvodis fuit, reducendum aut reincorporationem cogi possit.

Dar chiaru si se fia ajunsu uniunea la deplin'a esecutare, totusi pana candu mai viédia principiulu independintiei corporiloru legislative, votulu majoritatii, déca e in contr'a contopirei, totusi trebuie se afle óre care considerare, mai cu séma din partea acelor'a, cari striga 'n gur'a mare asupr'a ori carei octoari.

Se declára pentru adresa, caci ea cuprinde necesitatea cá in aceea parte a Europei unde e pusa geograficesce monarchi'a austriaca, se suste unu statu mare si tare in interesulu culturai, in interesulu libertatii, in interesulu ordinei, in interesulu ecuilibrului Europei (Bravo!) Apoi facundu o revista istorica asupr'a tesei, catu de anevoia se tiene un statu micu in mediulocu altor'a mari, areta, ca Transilvani'a simtiendu si insasi aceasta greutate s'a aruncatu in bratiele Turciloru. De aceea priimesce adres'a si din acelu motivu, ca ea recunósce a fi de lipsa unitatea imperiului austriacu. Totudéuna, díce, a recunoscut'o aceast'a, si se bucura, ca au datu de curendu preste unu actu, in care tocmai acei barbati, cari apeleaza astadi incontr'a acestei diete la principiulu continuitatii de dreptu, — fara de a sci, ca de unde se incépa acésta continuitate, — cu cati-va ani mai inainte au cugetatu cá si densulu. La a. 1857, fiindu Mai. S'a in Bud'a, o multime de barbati eminenti magiari au predatu monarchului in 9. Maiu 1857 unu memorandum, in care intre altele dícu: „Au audítu tier'a, amu audítu si noi vocea tempului. Amu audítu si audím monitiunea venita la noi in decurgerea istoriei. Tier'a simte, si noi simtimu cu dens'a, ca evenimentele din 1848 si 1849 totudéun'a voru remené pagine triste in istori'a nóstra. Reminiscintiele nóstre nu ne turbura judecat'a; noi amu cuprinsu, ce e consecinti'a de lipsa a acestoru eveneminte, si participamu cu bucuria impreuna cu toti supusii Mai. Vóstre, la totu, ce cere sustienerea, marirea si intarirea autoritatii, a securitatii, a poterei intregi monarchii. Poterea Mai. Vóstre si tari'a monarchiei e securitatea nóstra, salutea comuna a monarchiei e prosperarea nóstra, unitatea monarchiei, prégratióse Dómne! e castigulu seculiloru.“ Aceasta, díce oratorulu, o scrisera barbati eminenti ai Ungariei catra Mai. S'a; ea nu cuprinde neci cea mai mica urma de contrastu intre regele Ungariei si Imperatulu Austriei.

Eu din parte-mi inca dorescu si pe venitoriu, cá regele din Ungari'a neci candu se nu pórté resboiu cu Imperatulu Austriei (Bravo!) si de aru portá, se nu-lu pórté pe spesele transilvaniloru cá in a. 1848 si 1849. Actulu amintitu e sub scriu de: Joane Scitovshy, cardinalu-primatulu Ungariei, Conte Stefanu Károlyi, Conte Emiliu Desewffy, Bar. Josifu Eötvös, Bar. Pavelu Sennyey, Bar. Bela Wenkheim, Conte Eduardu Károlyi, Conte Emanuilu Andrassy, Colomanu de Ghyczy, Conte Dominicu Bethlen, Bar. Samuilu Josika, fostulu cancelariu alicu transilvanu, Conte Georgiu Appony, fostulu cancelariu alu Ungariei, Conte Joane Barkoczy, Eduardu de Zsedényi, Conte Antoniu Szechény s. a. Cei din urma, precumu se scie, au conclucratu si la esirea diplomei din Octobre.

Se alatura lenga adresa si pentru aceea, caci ea priimesce fara reserva diplom'a din Oct. si patent'a din Fauru, dela care pre densulu nu-lu póte spariá nemicu. Dar', incontr'a continuitatii de dreptu, vreo confiscare de dreptu densulu in aceste documinte nu afla; dincontra díce diplom'a din Oct.: Dreptulu de a dá, schimbá si suspendá legi etc. (citéza punctulu I din diploma). Dupa-ce nimenea, care se provóca la continuitatea de dreptu, nu arata díu'a si lun'a, de unde o datéza, densulu continuitatea de dreptu in realitate o afla aici in diploma, carea intaresce ce díce Verböczi Tripartitum, dupa care monarchulu „ipso motu proprio“ si absolute nu póte dá legi. Acelasi principiu e si in art. 7, 1791. Precumu au a retatu dep. Puscariu adeveratu dupa istoria, noi si mai nainte finaníele si militi'a nu le-amu avutu separate. In privinti'a acést'a díce diplom'a din 20. Oct. in art. II: „Tóte obiectele legislatiunei etc (citéza intregulu punctu). Din acél'a deduce, ca drepturile nóstre inca se inmaltiescu prin diploma. —

Patent'a e un'a cu diplom'a, numai catu ea cuprinde form'a ordinei si a esecutarei. De aceea neci patent'a nu-i insufla frica; caci § 14 (care-lu citéza intregu) concede, oá cerendu $\frac{2}{3}$ ale ambeloru case ale senatului imperialu, se se póta modificá. Deci consuméza, ca

de óre ce adres'a sta pe temeiulu egalei indreptatiri;
de óre ce adres'a recunósce autonomi'a Transilvaniei;
de óre ce adres'a e perspirata de spiritu constitutionalu;
de óre ce adres'a cuprinde necesitatea europeica, cá

Austri'a se remana statu mare;

se alatura la dens'a in principiu, dar' si reserva a mai vorbi la desbaterea speciala, de va afla de lipsa. —

Presedintele, ne mai vorbindu altulu, enuncia: Proieptulu de adresa e priimitu in principiu.

Pe 1/13. Augustu la ordinea dílei se puse desbaterea speciala.

Siedinti'a a XI. din 13. Augustu 1863.

Inceputulu la 10 óre si 20 minute.

Protocolulu cetitu si rectificatu se accepta.

Presedintele: De vreme ce D. dep. si notariu dietale de Brennerberg siau depusu mandatulu, remane unu locu de notariu vacantu, si de aceea provocu pe membrii inaltei dietei, cá se binevoiesca a aduce in siedinti'a venitória fiacare cate una siedula prevediuta cu unu nume, pentru de a se alege unu notariu in locu. —

Anunçiandu inceperea desbaterei speciale a adresei, dice, ca Wittstock a datu unu amendamentu in privinti'a alineei 2 a adresei, scrisu de 10 insi. —

Wittstock dep. Bistrii propune pe lunga indreptari stilistice, cá se nu se dica: Als ernste Zeitereignisse die Herrschaft unumschränkter Regierungsgewalt nothwendig machten; — — ci in locu de „nothwendig machten“ se se puna „herbeiführten.*)

Amendatoriulu e de opiniune, cumca, pasagiulu d'antain (candu nese evenimente serióse ale tempuriloru au facutu trebuintósa domni'a potestati absolute a regimului) e o espresione intrebuintiata de regimu spre a motivá séu desvinui domnirea absolutistica. Diet'a inse n'are de ce se tiené de asemeni espresiuni, e de adiunsu, déca se constatésa faptulu. Póte ca unii in dieta aru concede necesitatea domnirii absolute; inse altumintrea aru stá lucrulu, candu amu intrebá, déca erá si estinderea, lung'a tiene si stricteti'a absolutismului desvinuita. Si in alte tieri ale Europei a catatu se se iè in acelesi tempuri o concentrare mai mare a puterii gubernamentale; inse pretutindenea si a luat capetu starea aceast'a mai curendu decatu in Austri'a.

Obert dep. scaunului Mediasului: Inalta Casa! Candu m'amu determinatu a sustiené amendamentulu D. Wittstock me indemná la aceasta contradicere, care mi se pare, ca se afla in §. 2. din proiectulu de adresa. Fiinduca acolo sta: candu nese evenimente serióse ale tempuriloru au facutu trebuintósa domni'a potestati absolute a regimului si nemediulocitu lenga acest'a stau cuventele: a simtitu tiér'a intr'unu sieru de ani cu profunda dorere lips'a libertatii constitutionale, (germ.) eu aci afflu o contradicere a recunósce domnirea potestati absolute a regimului, totudeodata inse a ne plange despre urmarile ei adeca: lipsirea de libertatea constitutionale — aceast'a, dupa legile logice, care le tienu eu de cele adeverate, este o contradicere, (aplausu). Oricatu me incordu a coprinde conceptele de avere si folosire (Besitz und Genuss) in sensulu curatu iuridicu, alu caroru intielesu potrivitu fara indoiala se fórte cere aicea — nu potu esi din contradicere nea aceast'a, si de aceea suntu de convingere: ca se póte aci cu seriositate luá séu numai recunósceerea necesitati domnirii potestati absolute a regimului, séu numai plangerea (dupa Bucuresceni doleanti'a. Red.) de perderea libertatii constitutionale (aplausu). Mai incolo dice, ca cuventele „als“ si „machen“ dupa legile gramatice deducu nu numai recunósceerea necesitati intrarii faptice, ci si a unei durari continuative a domnirii potestati absolute a regimului, si cu aceast'a, contradicere nea acea se face si mai coltiurósa. (Aplausu).

*) Vedemu, ca cu tóte, ca originalulu adresei trebuie se fia cá atare in tóte limbele, totusi se considera numai tectulu germanu de originalu, earu adres'a magiara si romana se privescu cá traducere chiaru si de catra dieta. Déca adres'a s'a facutu prin contielegerea coreferintiloru, atunci tóte trei trebuie se fia recunoscute de originale, earu nu de traductiuni numai, ca altufeliu se respundela cuventulu de tronu numai germanesce. — Oare nu vomu fi siliti in urma a ne reintórce la fost'a limba latina? — R.)

Inalta Casa! Si din temeiori faptice trebuie se me dechiaru in contra pasului proi. de adresa inpumnatu de amiculu meu Wittstock. Istori'a nu cunósce neci o monarchia ereditaria, in care s'aru fi recunoscutu vr'odata necesitatea revolutiunei. Totuasia de pucinu inse, pe catu sciu eu, cunósce istori'a o reprezentantia de poporu constitutionalu, care aru fi recunoscutu vr'odata necesitatea domnirii temporale a potestati absolutistice. Si ast'a altufeliu neci cá catu nu póte se fia. Pentruca o reprezentatiune poporala constitutionala, care recunósce necesitatea domnirii temporale a potestati absolute siaru sapá ea singura sub picióre; ea siaru dearunca celu mai depretiuitu clenodiu alu propriei s'ale indreptatiri neprescriptibile, (aplausu) ea singura s'aru dediosi pe sene, si aceast'a n'aru fi se o faca, — pentruca si reprezentantii din poporu suntu din grati'a lui Ddieu. (Aplausu.)

Domniloru! Dovedirea científica pentru necesitatea domnirii temporale a potestati absolute fú incercata de catra invetiatorii de dreptu de statu de multe ori, si rezultatu dupa cum credu eu, nu avura mai fericitu, decatu cum avura si invetiatorii dreptului de statu, cei radicali, cari se incercara la documentari scientifique pentru necesitatea revolutiunei.

Dupa convingerea mea, nece unu poporu, nece o intrunire de popóra póte prin nescari eveniminte fácia cu regimulu se 'si pérda tóte drepturile s'ale politice. Séu, cá se me sierbescu de cuvintele unui jurisprudentu austriacu, de a carui lealitate nime nu se va indoi; adeca de ale lui Harums: „Despre aceea, cá unu poporu fia ori prin ce eveniminte se póta deveni numai de obiectu alu drepturiloru regimului; despre aceea, ca o legatura intre regimu si poporu nu totdeauna trebuie se fia o legatura de drepturi si datorintie imprumutate, despre aceast'a in veaculu nostru si intr'o tíera civilisata nu mai póte fi vorba.

Domniloru! Neci pe departe nu vreau eu aicea a memorá tóte acelea daune, ce le au adusu domnirea potestati absolute a regimului in tíer'a nóstra. Eu me luptu cu ispit'a cea de aprópe, dicu de aprópe, pentruca amu onóre, a me tiené de natiunea saseasca, care suptu decursulu si domnirea potestati regimului absolutistice a suferitu mai multu decatu ori care alt'a. (?!)

Eu inca nu dorescu, cá in § 2 alu proiectulu de acum de adresa, se se priimeasca vreo mustrare séu imputare. Consciinti'a mea se impaca, a tacea multe din celea ce me apasa si me implu de durere, de grigia. Inse, cá in contra adeverului mie recunoscutu se 'mi dau invoirea mea positiva, la asia ceva nu me afflu in stare (aplausu!).

Inalta casa! In totu proiectulu de adresa nu se afla pasagiulu mai delicatu, decatu acela, care fú inpumnatu de prietinu meu Wittstock. Asiá eveniminte serióse facura necesaria domnirea potestati absolute a regimului. Cine dice acésta? Mai. S'a Imperatulu? Neci de cumu. Mai. S'a se respica despre ceea ce in cuvintele citate cuprinde proiectulu de adresa cu mai multa crutiare in manifestulu din 20. Oct. 1860, ad. „dupa o lupta pentru simtirile mele de parinte alu patriei fórte durerósa a urmatu, cá mai peste totu in tierile continentulu european, cutrierate prin fortia, mai nainte de tóte, trebuinti'a unei concentrari mai strense a potestati gubernamentale. Prosperitatea publica si securitatea maioritatiei locuitoriloru paciuti ai monarchiei cerea acésta, — pasiunile involburate si suvenirile dureróse ale celui mai de aprópe trecutu facusera, cá o miscare libera a elementelor, care nu puçinu mai nainte se luptasera dusimanesce, se fia preste pontintia.“

Asia dara nu Maiestatea S'a Imperatulu afirmésa deadreptulu, cumuca serióse eveniminte facura necesaria domnirea potestati absolute, ci diet'a Transilvaniei e aceea, care afirmésa acésta, diet'a Transilvaniei, care dupa 15 ani apasatori eara a devenitu la ecsercitarea drepturiloru sale constitutionale neprescriptibile.

Inalta dieta! Si evenimintele presentulu sunt serióse, in mare gradu serióse. Silintiele cele liberale ale Mai. Sale Imperatulu au afflatu opositiune cerbicósa in Ungari'a, Croati'a, Boemi'a si in alte parti. Cine stá bunu, ca ea in scurtu timpu nu va fi inca si mai seriósa? Ore n'aru puté intrá de nou, atunci dupa conceptulu proieptulu de adresa necesitatea potestati absolute a regimului? Din acestu feliu de punctu de vedere a proiectulu de adresa, cu ce s'aru mai puté stá inainte in contra reintórcerei absolutismului (aplausu!) Inalta casa! Din aceste principia me dechiaru eu in contr'a pasagiulu acestui delicatu si risicosu alu proiectulu de adresa si me alaturu la amendamentulu lui Wittstock, luandu'mi totu odata vóia a mai propune urmatórele adause la acelasu, ad.:

1) in locu de „als“ se se puna „nachdem“, 2) in locu de „herbeiführten“ „herbeigeführt hatten“, asia incatu alinea a 2-a se sune asia: „Tiér'a de tempu indelungatu — in posesiunea unei constitutiuni din vechime solidate si in afundu redacinate in terenulu istoriei ei, — dupa ce serióse eveneminte adusesera domnirea potestatiei absolutistice a regimului, — trebui cu grea durere a se lipsi intr'unu siru de ani de folosirea libertatiei constitutionale.“

(Acésta cuventare e tradusa fidelu dupa „H Z.“, care pe cele romanesci unele mai numai catu le atinge. Red.)

Presedintele: N'are nime altulu vreo reflexiune?

Joane Balomiri. S'au insinuat unii cu propuneri spriginite de 10 insi, inse in privinti'a formei desbateri nu e de lipsa acésta, fiinduca póte unulu propune si fara a fi spriginitu de 10 insi.

Pres.: Eu spunu numai ce s'a intemplat intr'a-deveru, propunerea Dn. Wittstock e spriginita de 10 subscrisi.

Joane Balomiri spriginesce parerea lui Obert si e si pe lenga parerea lui Wittstock.

Puscariu: In privinti'a formei desbateri, nu e prescisu in regul. dietale, ca parerea unui'a se mai fia prescisa de 10 insi, ci o póte si singuru propune.

Pres.: Despre acést'a nu mai póte fi vorb'a, s'au otarit.

Puscariu: Spre a avé o evidentia sistematica, credu ca ar fi mai bine se se citésca puncturile dupa olalta si la urm'a fiacarui'a se se intrebe: cine are a face reflexiuni? ca de nu, ar' puté face unulu la alu 2-lea punctu, altulu apoi la alu 30-lea, si altulu earasi la alu 3-lea reflexiuni, si asia s'aru pierde evidenti'a sistematica, de aceea propunu in. case, se decida, cá se se cetésca puncturile pe rondu. — Cu totii: Se primesce!

Pres.: Vedu ca e mai bine a se ceti pe rondu dupa otarire. (Presedintele cetesce punctulu antaiu alu proieptului de adresa in limb'a ungara si germana, ear' notariulu Dr. Ratiu in limb'a romana, ceea ce se urmédia la tóte punctele venitórie.)

Pres.: Are cineva vreo reflexiune la alinea I?

Sehnell: Propunu, cá dupa cuventulu „régohajtott“ din tecstulu maghiaru se se puna si cuventulu szerecsés, fiinduca acel'a se afla si in tecstulu germanu si romanu.

Dr. Joane Ratiu. Credu, cá cuventulu „wieder“ din tecstulu germanu si silab'a „re“ dein cuventulu readunati din tecstulu romanu se se lase afara, fiinduca reprezentantii tieriei nu se vedu readunati, ci acum'a sunt antaiu adunati.

Dem. Mog'a e de parere, cá cuventulu „wieder“ si silab'a re se nu se lase afara, si acestu cuventu se se esprime si in tecstulu maghiaru prin cuvent. „ismét.“

Pres.: Se remana dara „wieder“ in germanu si in romanu, si se se puna si in maghiara?

Unii: Se remana. Altii: Se nu remana.

Pres.: Vedu, ca unii vréu se remana, altii nu, asiadara, carii vréu se remana „wieder“ se se scóle.

Rannicher cere cuventu: Vréu se intrebuintiediu dreptulu, care'lu amu cá referinte alu proieptului de adresa, sciu bine de ce amu intrebuintiatu vorb'a acést'a „wieder.“ Noi propasimu pe unu terenu datu, pentruca nu este asta diet'a antaia in Transilvani'a ci este numai diet'a antai'a suptu domnirea Mai. Sale. „Wieder“ arata dara bucuri'a, ca earasi ne adunamu odata, de aceea recomendu in. case de a lasá vorb'a acést'a asia cumu e.

Bine! Se priimesce! (Dein tóte partile.)

Pres.: Asiadara citescu alinea antaiu inca odata, asia se primesce de in. casa? Cu totii: Se priimesce.

Puscariu propune, cá in locu de „mai antai'a acum'a (zum ersten Male) se se dica „acumu antaia óra“ in tecstulu romanu.

Metr. Siulutiu: E vorb'a despre adunarea dietei suptu Mai. S'a si de aceea e pusu „mai antaiu“ si dupa parerea mea, credu, ca se remana asia.

Pres.: Asiadara se primesce tecstulu originalu, asia inse cá in tecstulu maghiaru se se adauga inca cuvintele „szerencsés is ismét“, cari remasesera afara. —

— Mai incolo perlege alinea 2-a si dice, ca propunerea lui Wittstock e, cá in locu de cuvintele „hatte das Land vermisst“ se se puna „musste das Land vermissen“ eara in locu de „nothwendig machten“ se se puna „herbeiführten“, eara aceea a lui F. Obert e, cá in locu de cuventulu „Als ernste Ereignisse etc.“ din tecstulu germanu se se puna „nachdem“ ernste Ereignisse, si apoi in locu de „herbeiführten“ se se puna cuvintele „herbeigeführt hatten“.

Wittstock se alatura si la schimbarea stilistica a lui Obert.

Rannicher se invoiesce cu parerea lui Wittstock, inse la cea d'antaiu propunere, cá in locu de „hatte vermisst“ se dica „musste (das Land) vermissen“ nu se alatura, dicundu, cá se remana in tecstulu originalu.

Pres.: Aceia Domni, carii vréu, cá in locu de „nothwendig machten“ se se puna „herbeiführten“, se se redice.

Majoritatea se redica, si asia propunerea acést'a se preface in conclusu. Presedintele cetesce alinea 2-a cu „herbeiführten“.

Joane Hanea: Se se pue si in romanesc au „debutu“ a simti.

P. Popu: „Debutu“ n'are locu, fiinduca s'au lasatu si din limb'a germana.

D. Mog'a: Vorb'a „ós“ dein tecstulu ungaru nu se afla neci in celu romanu, neci in celu germanu.

Pres.: Acea vorba „ós“ e si in german'a esprimatatu prin „altbefestigte“.

Bolog'a: Nu potu fi multiumitu cu „casiunatu“ (verursacht) ci mai bine, au trasu dupa sine, ori au produsu.

Baritiu: Inalta Casa! Miaru paré fórte reu, déca la ocaziunea desbaterii proieptului de adresa, in fiacare alinea m'asiu vedé silitu mai adeseori a face la gramatici si dictionarie. Ea la traductiunea adresei m'amu feritu a intrebuintiá termini ecuvoci (de doua intiesuri); nu m'amu feritu inse de a intrebuintiá termini sinonimi luati din tóta romania, totusi sinonime amu alesu mai multu de aceea, despre care amu potutu presupune, cumca snt mai bine cunoscute intre romanii din aceea tíera. Limb'a nóstra inca este bogata de sinonime, inse limb'a intrea, vorbita de toti romanii. Ci Dvóstra Domniloru sciti fórte bine, cumca pana eri alaltaeri romaniloru lea fostu strinsu opritu a se ocupá cu limb'a si literatur'a loru asiá precum se cultiva aceea si in alte tieri. De aceea de es. pe mine cuvintele „casiunatu“, „produsu“, trasu dupa sene, cu care s'aru, traduce nemtiesculu herbeigeführt, nu me genésa intru nimicu; inalt'a casa binevoiesca a priimi aceea ce'i mai place si ii suna mai bine la audio. — De altumintrea déca vomu strabate mai deaprópe in natur'a eveniminteloru, despre care ne este vorb'a, atunci voiú fi silitu a luá o lineá intrea din doua puncturi de vedere, cu aplicare la doua parti si la doua soiuri de locuitori ai acestei tieri, cum si cu inceperea dela anii 1848 si 1849. Ceea ce se póte aplicá din aceea tempuri la noi, nu se póte aplicá la cealalta parte. Déca este intrebarea cu privire la noi, ca aceea eveniminte trebuitu se produca domni'a potestatii absolute séu nu, firesce ca eu si fiacare romanu din Ardealu trebue se sustienemu ca nu au trebuitu, pentruca noi amu statu toti cá unulu si unulu ca toti lunga caus'a dinastiei, lunga libertatea constitutionala si totodata lunga sacra nóstra causa nationala cu dorinti'a unanimá de a scapá odata din sclavi'a politica de mai 'nainte. Eu inse nu amu voitu a fi scrupulosu. Necajita a fostu patri'a comuna, batut'a grindin'a de plumbu preste toti, starea si mesurile esceptionale apasara intocma preste locuitorii tieriei intregi. Ci acum aceea ce s'a facutu nu se mai póte desface; a trebuitu séu nu, destulu atat'a ca dupa proverbiulu romanescu: Ce-a fostu verde s'a uscatu, ce-a fostu dulce s'a mancatu. Este prea adeveratu ca amu suferitu greu in trecutu, ci noi se vedemu cá se tragemu din cele trecute invetiatura buna, pentru cá nu cumva se se mai póta reintórce relele, sub care amu gemutu.

Ce se tiene de aline'a 2-a nu me potu invoi la traducerea lui „als“, cu „dupace“, pentruca aceast'a aru insemná unu trecutu. Inse pana a nu'mi descoperi temeiurile pentru ce amu tradusu pe als cu atunci candu, trebue se permitu, ca nu miamu datu silinti'a de a traduce testulu nemtiescu din cuventu in cuventu. Eu cu Dnu coreferintele neamu invoitu nu numai in principiile priimite si statorite prin comisiunea de adresa, ci m'amu silitu ale imbracá si eu in cuvinte, ceea ce amu si impartasitu in conferinti'a nóstra nationala, din care s'a cunoscutu, cumca ideile nóstre s'au intalnit cu ale Dlui referinte. De aci incolo cu atatu

mai pucinu n'amur similitu indatoratu a me tiené stransu de testulu germanu la traducere, cu catu Domniloru, sciti prea bine ca intre limb'a noastră si cea germana e o diferentia fôrte mare. Limb'a germana isi are perioadele s'ale cele lungi, camu cá si limb'a latina, aceeași e o limba strinsu sintetica precandu din contra limb'a noastră e o limba analitica, si totuodata mai neteda, banaóra cá sororile ei italian'a si frances'a, cu care sémána si in constructiuni. —

Eu conjunctiunea „als“ nu amu voitu a o traduce cu „dupace“, pentruca aceast'a insémna postquam, nachdem. Pre mine m'au silitu tocma impregiurarile din 1848/9 a traduce asiá precumu amu tradusu; pentruca earasi bine scimu cu totii, ca cu evenimintele acelea, eara nu dupa ele au venitu si mesurele cele extraordinarie preste noi; ele au venitu dela Pest'a pana la 18. Octombrie 1848 in care tempu ve aduceti aminte in ce frica si grigía ne aflámu cu totii. In 18. Octombrie a esitu cunoscut'a prochiatiune*), prin care amu fostu provocati a ne sculá toti cá unulu si unulu cá toti, spre a stá in ajutoriu corónei, dinastiei, statului si a mantui libertatea constitutionala. Inse cu aceast'a dintr'odata s'au si inceputu mesurele extraordinarie, esceptionale, absolutistice, care apoi s'au totu adausu treptatu dela anii 1848 si 49 si pana tardiu incóce, prin urmare dintr'odata cu evenimintele. Eata deci, pentruce traducemu als cu atunci candu.

Ce se tiene de cuventulu debuitu, in locu de trebuitu, apoi sponu curatu ca eu din parte'mi n'amu neci unu gustu pentru debue si debuitu. —

Cu aceste esplicatiuni, me simtiamu indetoratu pentruca asia se se cunósca mai deaprópe temeürile ce s'au observatu la traducerea proiectului de adresa, pe care de altumintrea nu eramu indatoratu de a o ingrigi eu.

Pres.: Aceste 3 limbe sunt in constructia diferite, de aceea nu trebuie se fia asemeina traducerea (?) ci numai sensulu se fia totu acelasu. Cu totii: Asia e! Se primesce.

(Creneville apare in logia pe la 11 1/2 ore.)

Pres. cetesce alinea 3-a. De vreme ce nimé nu reflectédia nemicu, asia se primesce alinea 3 a.

Pres. cetesce alinea 4-a, intréba de casa, ca o primesce? (Va urma)

In siedinti'a a XII. si XIII. din 17. Augustu inca nu se putú fini desbaterea speciala a adresei, fiinduca lucrulu e fôrte delicatu si multele amendemente cu distragerea loru ceru timpu. Espresiunea, parerea de reu pentru lipsirea deputatiloru — maghiari — incinse lungi si aspre discusiuni, cá si unele alte alinee. Le vomu publica, cá se cunóschemu simtierile tóte; in 17. inca nu se finise desbaterea speciala si póte ca neci in 49. nu se va fini si a 3-e cetire, dupa care va urma propusetiunea 1, care se tiparesce in proiectulu facutu de comisiune spre a se impartu si apoi a se desbate.

„T. R.“ aude, ca D. v.-presiedinte gubernialu de Popp aru fi denumitu de consiliariu intimu de statu alu Mai. Sale. Dorimu se fia auditu adeveru.

Alegeri de deputati se mai publica in „H. Z.“ Esc. S'a D. Eppu Dr. Ludovicu Haynald, alesu in Elisabetopole. Abrudienii remasera totu cu deput. Szilvásy. Ocna Sibiiului: (Vizakna) Carolu Timár; Sepsi-Szt.-György: Bar. B. Sigm. Szentkereszty; K.-Osiorheiu: Paul gr. Kálnoky; Alb'a inf. in loculu lui Bar. Stef. Kemény se alese: Acsente Severu.

TELEGRAMU. Bucuresci 18. Aug. Mai multe passage ale reportului. Milkowky, publicatu in „Czas“ sunt neesacte si scornituri góle. In fine respira o completa negratiudine.“

— O multime mare de recursuri pentru statuni de profesori la scóle de totu felu se escriu in Monitoriu, chiaru si de cantari si gimnastica, pana la 1—5. Sept. in Bucuresci si Jasi la consil. scolaru.

Din a f a r a. Se ascépta respunsu dela Rusi'a la notele in 8. Augustu. Resboiulu polonu totu curge fara preschimbare alta, de catu, ca gubernulu nationalu l'au luat aristocratii in mana, si Pr. Czartorski in Parisu isi rezervéza speranti'a de a fi prochiamatu de rege polonu de catra democratismu, indata ce Franci'a aru incercá resboiulu.

Caucasulu e in revolutiune estinsa pana la Bacu lunga Marea Caspica, nutrementulu ilu da Turci'a si polonii emigranti. In Marea négra aduna Rusi'a corabii neg. bellice si concentreaza armat'a la tiermii asiatici si intrebata de Turci'a respunse, ca o face aceast'a din precautiune, déca cumva Turci'a s'aru aliá cu apusenii in caus'a polóna; inse Franci'a si Angli'a inca notificara Portii, ca in casu de vreunu resboiu cu Rusi'a voru tramite o flota si póte si armata continentalu in Marea neagra. Turci'a tabaréza la Sumla si polonii in Tul

*) Prochiatiunea generalulu comandante si comisariu imperatescu baronu Antoniu de Puchner, prin carea locutorii, eara mai anume romanii erá provocati la arme. Red.

cea. Oare nu se voru reintórcé? Prusi'a si Danimarc'a nu mergu la congressulu suveraniloru. In Mexicu se alese de catra notabili de rege Arch. Maximilianu.

Lumea tier'a*) 'mi striga hoti, Earu eu il dicu ei negotiu.

(Capetu din Nru trecut.)

„A választás alatt gyakran hangzot az utzákon adot:“ tzará ász-tá a totziloru, nu numá a unguriloru. Se ne intielegemu bene, eu me tienu, ca se cunoscú pre autorulu acestei corespondentie, credu ca e profesoru de drepturi in colegiulu din Aiudu; l'amu crediutu si tienutu de omu fôrte seriosu si neapace de visuri si ilusiuni poetice! Fia cum va fi, totu romanulu simte, ca Ds'a nu a auditu de locu cantanduse acestu cantecu, pentruca, de l'aru fi auditu, l'aru citá asia dupa cum 'lu canta romanii si romanele preste totu loculu, numai la Bichisiu, unde m'amu rogatu eu, cá se nu se faca nece o demustratiune, nu,

Eara cumea D. corespondente scrise acestu cantecu numai pentru a mai mangaiá pre ai sei de perdere ce a suferitu in lupt'a cca mai de pre urma de alegere, si nu a auditu cantanduse „Ca tier'a-i a tuturoru nunumai a unguriloru,“ se vede chiaru din inceputulu scrisórei Ds'ale unde dice:

Miután e megye mind 6 kerületében ugyanazon napon, 7-kén történtek a választások, magam csak egyikén lehettem jelen a, m-Bükösön. Din acestea si din cele ce nile enará mai susu „cum sescarpiná bieti ómeni in capu, aretandusi placerea, ca aru dá bucurosu la baronulu din Ciumbrudu, da suntu siliti se de lui Axentea; precum si din acea impregiurare, fôrte constitutionale dupa uncuria, ca in comisiunea de alegere nu a fostu iertatu e intrá numai votisantelui cu 2 martori; debe se credemu, ca corespondentele nostru a fostu membru cinstitei comisiuni de alegere din a carei localitate nu potu crede se se fi auditu vreodata ca tíera i a totiloru.

Apoi in curtea de alegere nu a cantatu nimenea, cá se'lu póta audi D. corespondinte. Mai napon Axente diadalmenetet tartott a falvak keresztl; a helyégek kiállottak elébe 's ugy várták a sze treaszke kiáltásokal r. l.

Cine aru crede, ca nece ast'a nu e adeverata? nu e adeverata pentruca autorulu ostenitu de lupt'a ce a avutu cu sufletulu seu de a scrie atatea inventiuni si neadeveruri pentru mangaerea publicului seu, a uitatu acea regula frumósa a lui Oratiu.

Brevis esse laboro, obscurus fio.

La Bichisiu a fostu concentrate 52 de sate, unu cornu de tíera mai mare si mai compactu decatu ori care scaunu séu districtu sasescu séu unguresco, se ia cineva map'a séu hart'a a mana, se inceapa de unde dau Tarnavele in Muresiu, se mearga pre acest'a si pre Tarnav'a mica in susu pana la Jiernotu si Samartinu, se traga apoi din Jiernotu o linia direapta la Santumartinu si va vedé, ca prin satele acelui cercu, numai cu o colóna de vro 30000 ai poté trece intr'o di, unu omu inse singuru cu o carutia si 2 cali a trebuitu se treaca numai prin Torou, Turdasiu, Asinipu, Lopadia, Bogau, Ciumbrudiu, Sancaiu, Tompahaza, si Misicreacu, pre unde e celu mai reu dar' mai scurtu drumu séu cale dela Bichisiulu nostru. Si prin aceste sate nu amu amblatu in Triumfu nece nu leamu poruncitu se me astepte, cá se'mi strige se traiésca, — ci amu lesatu pre locutorii loru se se resufe si se faca totu ce credu ca e spre multumirea alesului loru, cá se védia D. corespondinte cu ai sei ca nu conducu eu pre alegatorii din Bichisiu, ei me ducu si conducu ei pre mine, asia cum duce plut'a si nai'a cea buna pre plutariu si capitani eara capitanulu o duce pre ea, — fara cá se se planga unii de altii. —

Dar' se lasamu pre „Korunk“ cu corespondentii sei se se mance catu vor vré pre triumfele si trecerea noastră se ne intórcemu la „Arad,“ acestu diur. intr'o corespondentia din 13. Iuliu a. c. sub rubric'a „Gyula-Fehervár,“ dupa ce me acusa Tóvisen Axente előre gondoskodot, hogy az ismeretlen Major J. oscola tanátsos legyen a követ Arkosi alispán ellenében, ca amu terorizatu pre alegatorii din Teiusiu, — fiindu 5 mile de locu departe de ei la Bichisiu — si 'si mai bate jocu si de senatulu imperialu incheia A csombordiban Túrhetlen fanatisálásának se kirült szavazat többséget nyerni.

Totu asiá, si earu asia, totu asia Miticó fa, crepe sur'a opincutia, si se moriu in jocu cu tene, Mario Mariutia!

Audi colo Dr. Maior consiliariu de scóle! se nu fia cunoscutu la romanii. Si se aiba lipsa de recomandarea mea! Si se potu eu din Bichisiu terorizá pre alegatorii din Teiusiu veniti dela Presac'a si Ofenbaia, unde se póte unu fanatismu mai prostu, decatu la celu ce crede si scrie aceste? si apoi acestu fanaticu se me acuse, ca amu fanatisatu eu pre alegatorii dela Bichisiu, unde? cum? cu cine? prin ce mediulóce? túrhetlen fanatikus iro!

„Mi szerént oz ozdi magyarakat aval ijesztette maga reszire, hogy nem sokára megint be ál a 48-iki catastrofa 's valamint akkor életök tőle fügöt, ugy most is tőle füg, 's jai anak ki rea nem szavasz.“

Bine Domnule, déca amu speriatu si amerintiutu asia pre osdeni, cum de miau datu votu Lórintienii, Gombosienii, Siomusienii etc. etc.

pre care nu iam amelintiatu, si carii fiindu despartiti de Aiudu presi-
diulu celu tare alu Dvóstre, nomai prin ap'a Muresiului, chiaru si de
iasiu fi amenintiatu cu 48, siaru fi potutu batejocu de amerintiarea mea,
fiindu securi ca scapa in presidiulu laudatu ! ?

Nu Dle! eu nu amu vorbitu la Bichisiu nece cu romanii mei in
particulariu, si in cele ce amu vorbitu de pre tribuna, dupa cum a re-
portatu coleg'a Dtale fiindu si Dt'a profesoru — nu sta nemic'a de a-
merintiare. —

Reu „Hiriú“ ai auditu, si fi securu, ca se fi scosu eu asia ceva din
gura mea, nu numai la Bichisiu ci chiaru si intre patru pareti undeva,
astadi nu tiasiu poté infrontá fanatismulu Dtale !

Catu pentru portarea mea la alegeri pre care Dta o califci de
„Galadulu“ me provocu la cele ce le scrii pana acum, si la raportulu
c. r. gendarmerii de va vedé lumina vreodata, déca m'amu portatu asia
de „galadulu“ pentru ce nu m'a inchisu, si adusu comisiunea prin gen-
darmeria la Aiudu? si déca nu a cutesatu aceast'a e semnu invederatu,
ca nu eu, fara comisiunile s'au incercatu a terorisá. Catu pentru com-
plimentulu din urma unde vrei a amestecá adevverulu cu sarcasmu amu
onóre a'lu travesti asia:

Sainálni kel, hogy ily hirnélküli ember a magyarok sarjaba bevő-
vődöt, gazdagabb lesz ez által a magyar fanaticus gyuiteménye egy jel-
les renegatusal.
I. A. S.

Dicső Szt. - Mártonu, 1. Augustu 1863.

Foai'a magiara din Clusiu „Korunk“ in Nrii sei 84—85
ne aduce despre alegerile deputatiloru din comitatulu Cucu-
liului (Cetatea de balta) unu articulu lungu, la alu carui ce-
tire omulu fara patimi se minuneadia, cum póte fi cineva asia
reutatosu, cum isi póte uitá de demnitatea caracterului pana
intr'atata, catu se scria despre unu lucru, care se petrece ina-
ntea ochiloru la mai bine de 3000 ómeni, si totusi se nure-
gistre celu pucinu o constructiune de adevveru.

De si in interesulu adevverulu me vedu provocatu a res-
punde la acestu articulu tiesutu din inceputu pana in sfarsitu
cá unu quodlibet din minciuni, care de care mai cornurate;
care omu cu minte inuse aru avé patientia, si si aru perde tim-
pulu respundiendu la tóte absurditatile nascute din o inima
scaldata in patimi? Me voiu margini dara a reproduce numai
unele pasage din acelu articulu, lasandule parte singuru la
judecat'a on. publicu, petrecandule ici colea si cu observatiu-
nile nóstre.

Corespondintele lui „Korunk“ la inceputulu articolului
dice, ca dupa impartirea presenta a comitatului, magiarii nu
potéa sperá alegerea unui deputata magiaru decatu in cerculu
de mediulocu alu Ganfaleului, dar' de cumva alegatorii ro-
mani si sasii nu erá codusi de ur'a nationala si aprinsi de
fric'a afurisaniei preotiesci, potea veni in placuta puseitiune,
cá in cerculu de susu magiarii in unire cu romanii, in celu
de diosu in unire cu sasii — se aleaga deputati magiari.

Vedeti ce logica frumósa? romanii si sasii se 'si fi per-
dutu mintea pe vreo cateva dile; se aléga in cercurile, unde
erá ei in prevalentia doi deputati magiari, apoi in celu de
mediulocu, unde ddloru si de altumintrea avea sperantia de
a reesi, numai ceva nepasare din partea romaniloru le lipsiea,
si vedeai rezultate placute!! Dar' fiindca nu s'au intem-
platu neci una, cu durere debue se scrie ca in cerculu de
susu au picatu barbatulu loru incaruntitu in merite patriotice
J. J. eara in celu din diosu Szilágyi L. care atatea dovedi
stralucite au datu despre art'a oratoria si sciinti'a legiloru.

Acum se facemu pe voiea corespondintelui, si se punemu
pe unu minutu, ca romanii din cerculu desusu s'aru fi unitu
cu magiarii, cari laolalta facea cam 700, óre nu picá si atunci
candidatulu magiaru de mai avea inca pe atatea merite fačia
cu 922 alegatorii sasi? — Ce se atinge de cerculu de diosu,
recunóscemu si noi cualitatile eminente ale Dlui Szilágyi, dar'
toema pentru aceea credemu, ba si scimu, ca Dnialui nu a
cugetatu neci pe unu minutu a se poté alege cu 222 voturi ma-
giare si cam cu vreo 470 sase, fačia cu mai bine decatu 1800
voturi romane, nu, caci astufeliu de cugete si sperantie s'aru
poté nasce numai in crerii cor. lui „Korunk“, dar' in capulu
celu senatosu alu Dlui Sz. neci odata nu.

Ce se atinge de compatimirea dniisale ce sio exprima a-
supra numiriloru date de votisanti renunitului nostru bar-
batu Thimotheu Cipariu, precum Maftyej, lui Thimotheus,
Maftyej de Blasiu, Domnulu de acolo si alte nu ei respundu,
lasu se judece cei ce sciu, pana unde resuna de pe buzele
romaniloru numele D. Cipariu, apoi facea conchidere, ca
in giurulu Blasiului ar' fi necunoscutu; dar' dupa ce se sci,

ca Dlu ref. in timpulu petrecerei s'ale la acea alegere atatu
a fostu servitu lui Baccu, catu s'a fostu facutu butucu — lasu,
ca numele Dlui Cipariu a resunatu in crerii Dmniei S'ale chiaru
asia, preoum a scrisu in „Korunk.“

Acum vine referintele la cerculu despre care pomenesce
la inceputu, ca a speratu a poté reesi cu unu deputatu ma-
giaru, si fiindca totusi nu au reesitu, isi versá totu veninulu
pe inteligentia si preoti, dicundu intre altele: ca romanii aci-
tiati prin promisiunile: de a se sterge contributiunea capului,
de a se miciorá a pamentului, ba de a se plati acea singuru
de catra proprietarii cei mari, prin nimicirea comasatiuniloru
si segregatiuniloru facute, prin impartirea bunurilor proprie-
taresci, ba inspaimentati si prin anathemele celea puternice
ale preotiloru, intre frica si cutremuru au intratu in Ganfaleu
sub multimea stindardelor strigundu, ca deputatulu loru este
Ioanu Russu, ca de nu iobagi'a earasi se pune la locu.*)

De unde va fi culesu dnialui aceste calumnii isi va poté
inchipui ori cine, io me voiu indestuli cu intrebarea, óre pen-
tru ce au fostu de lipsa acelea promisiuni si acelea anatheme
nimicitóre la romanii? nu cumva dóra ca in lips'a acelora a-
legea deputatu magiaru? Vedeti ca fratii magiari cunoscú mai
bine pe poporulu romanu, caci eu din partemi pana adi mai
credu, ca de ne poneamu cu totii a'lu induplecá se 'si dè
voturile unui magiaru, nu aveamu altu resultatu, decatu ne
numiá vendietori, se inturná dela noi cu dispretiu, si isi facea
socoteal'a cum scia elu — dar' asia se insiala omulu.
(Va urmá.)

*) Fantasi'a orientala e dovedita de nescociri si de acele,
care neci ei nu le potu crede; d. e in secuime se latiesce a-
cum faim'a, cá fapta, ca Absente cu romanii macelésa domniei
pe la Aiudu; si ceice me intrebá mai ca si credea, déca nu
iasi fi scosu de nebuni inreutatiti. Tóte se incearca, cá se ne-
buneasca pe poporu, care se vede a fi capetatu minte, ca nu
le crede. E pecatu de hartia si negreala a resfrange astu-
feliu de fantasmagorii necalite si sirete. R.

Nro. 3155. 1863 civ.

EDICTU.

Dela magistratulu urbanu si districtualu cá judecatoria pertractó-
re de ereditate se face cunoscuta; precumca in urm'a cererii creditori-
loru de ereditate dupa repositatulu Ioane Slavnic; fiindca la repetitele
licitatiuni ce au avutu locu, nu s'au potutu vinde realitatile diacatóre in
vali'a Timisiului sub Nrulu protocolului de intabulatiune 131, de care se
tienu doue gradini mari, unu ferestrau de scanduri si de lati, una masi-
na de furnire, si alta de taiatu lemnu vanatu, se concede nou'a vindere
a realitatiloru antenumite, si spre acestu sfarsitu s'au determinatu diu'a
de vindere in alu 7-lea Septembrie a. c. st. n. la 9 óre inainte de prandiu.
Aceast'a se aduce cu aceeasi adaugere la cunoscinti'a publica, precumca
licitatiunea se va tiené in acestu localu oficiosu judecatorescu, si ca la
aceasta licitatiune (ocasiune) realitatile mentionate, se voru vinde aceluia
ce va da mai multu, si sub pretiulu de estimatiune.

Brasiou in 25. Iulie 1863. st. n.

Dela magistratulu urbanu si districtualu cá judecatorie
pertractatóre de ereditate.

3—3

INSCIINTIARE.

Stefanu Adamu, advocationu, locuesce in cetatea
T emisió r'a in cas'a dentistelui (Zahnarzt) Demetrin Mar-
covici, strat'a Florianu Nr. 47.

Indreptare. In cuventarea Dlui Baritiu publicata in Nr. 62 se
se indrepte urmatorii erori stenografici: Acea parte o numescu eu tere-
nulu istoricu, usitatu in aceasta tíera. — Diplom'a leopoldina, —
corege asiá: terenulu istoricu, séu cu terminulu diplomaticu usi-
tatu etc. Domnitoriulu dechiara cu adevveratu, di: dechiara ca-
tegoricu. Desfintiarea punct. I. II. di I. III. etc. Care siau asiguratú,
di: care ne-au asiguratú. Nr. 64 c. 1. cetesce prescrierile nu pro.

Cursurile la bursa in 18. Augustu 1863 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 31 cr. v. a
Augsburg	—	—	110 „ 75 „
London	—	—	111 „ 90 „
Imprumutulu nationalu	—	—	82 „ 25 „
Obligatiile metalice vechi de 5 0/0	—	—	76 „ 09 „
Actiile bancului	—	—	797 „ — „
„ creditului	—	—	191 „ 20 „

Obligatii desarcinarii pamentului in 9 Augustu 1863:
Bani 75. — Marfa 57. 50

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

JOANNE GÖTT.